

„Primorec“

izhaja vsakih štirinajst dni vsak drugi terek in stane po pošti ali na dom pošiljan za celo leto 80 kr.; za tuje drž. več poštni stroški.

„Soča“ z „Gosp. Listom“ in „Primorcem“ stane na leto 5 gld. 20 kr. — Uredništvo in upravnništvo je v Gosposki ulici št. 9

Primorec

Oglasi

se plačujejo za trisopno petit-vrsto:

enkrat . . . 8 kr.
dvakrat . . . 14 „
trikrat . . . 18 „

večkrat po pogodbi.

Vsa plačila vrše se naprej. — Posamične številke se prodajajo po 3 kr.

Rokopisi se ne vračajo.

Izdajatelj in odgovorni urednik A. Gabršček. — Tiska „Goriška tiskarna“ A. Gabršček (odgovoren Josip Krmpotič).

Goriške novice.

Velika noč. — Kdo rad ne sliši teh dveh besedic? „Hristos voskres“, Kristus je ustal od smrti, dokazal je s tem svoje božanstvo in potrdil svoje uzvišene nauke o večnem življenju! Še le s tem velikim dogodkom je dobilo človeštvo svoje dostojanstveno mesto nad vsemi stvarmi na zemlji in nebu!

Velika noč je zanesljiva znanilka probujajoče se narave: vse v naravi ustaja k novemu življenju. Tudi zato je Velika noč najveselejši praznik v letu, raduje se ga staro in mlado. Hristos voskres, Kristus je ustal, narava ustaja, ustanimo tudi mi k novemu, boljšemu življenju, ustanimo tudi ti, ljubljeni narod slovenski, k novemu delu, novemu življenju, da si zagotoviš tisto veljavo, katere si vreden, kakor poje naš miljeni pesnik Simon Gregorčič:

Kalvarijo svojo naš rod je imel,
Zdaj rešnje raduje se zore;
A dan še slavniji mu bode prišel:
Dan oljske prišel mu bo gore.

Kot z oljske se gore je vzdignil Gospód
V nadzemjske jasne višave,
Povzdigniti mora se krepki naš rod
V višave moči in pa slave!

Mi, bratje, pa z delom pripravljajmo zdaj
To silno slovansko mogočnost,
In z duhom proroškim nazdravljajmo zdaj:
Na slavno slovansko bodóčnost!

Red procesij. — V stolni cerkvi ob 5. uri. Na Travniku ob 6. Pri sv. Roku ob 6. Na Placuti ob 7. Pri oo. Kapucinih ob 8. Na Kostonjevi jutri zjutraj ob 5.

Božji grobl v Gorici so tudi letos, kakor vedno, zelo ukusno prirejeni; pobožnega ljudstva je vedno veliko po cerkvah. — Sinoči je imel vsakoletno slov. propoved pri sv. Ignaciju na Travniku č. g. Budin, ki je v izborni osnutem govoru naslikal Kristusovo nalogo na zemlji od spočetja do zadnjega izdihljeja na sv. Križu. Cerkev je bila polna.

Lepi dnevi so nas razveselili za praznike. Prav toplo imamo; vsa narava vidno oživlja. Poljedelci imajo zdaj silno dela, ker je vse zastalo; da je narava sama zakasnela najmanj 14 dni, utegne imeti celo dobre posledice, ako nam le zanaprej Bog dá ugodno pomlad in poletje.

Med tiskom vreme spremenljivo.

Hinavsko razburjanje. — Veliki dunajski čifutkinji „Neue freie Presse“ so brzojavili iz Trsta, da goriški Lahi so zelo razburjeni, ker je med 36 porotniki letos 21 Slovencev! — Lepa je ta! Kedar je pa bilo med 36 porotniki po 30 in več Italijanov, takrat je bilo vse lepó in dobro! Slovenci živimo na Goriškem v veliki večini, hočemo torej tudi povsod v javnem življenju primerno število svojih zastopnikov. Časi starega švindlanja so pač minuli!

Domača obrt. — Gosp. Wañek je povečal svoj pivovar na par na Goriščeku (Katarinijev trg) v Gorici. Pivo je brez špirta, ker ni namenjeno za izvoz; za praznike se bo točilo tudi zdravilno „bock-pivo“.

Friuli farà da sè! — namreč tramvaj v Furlanijo. Takó so brzojavili „Corriero“ iz Furlanije o priliki podpisovanju doneskov od strani občin. — Prav, naj Furlani le sami gradijo tramvaj, ako ga hočejo imeti; pričakujemo torej, da ne bodo nadlegovali

več deželnega zbora. Pa tudi od vlade naj ne zahtevajo „v imenu dežele“ potrebnih 400.000 gld. za mostove. Ako vlada kaj dá, ne bo smelo iti na imé dežele!

Predavanje. — Dr. Julij Traubig bo predaval v četrtek 18. t. m. ob 8. zvečer v gostilni „pri zlatem jellenu“ v Gorici o planinski koči na Čaninu.

Imenovanje. C. kr. okrožno sodišče v Gorici je imenovalo in zapriseglo deželnega uradnika g. E. Klavžarja tolmačem za slovenski, italijanski in nemški jezik.

Tržne cene. — Kava Santos 152 do 156. Sandomingo 168. Java 168, Cejlon 188, Moka 195. Sladkor 29.50 do 30, špeh gld. 52, petrolij v sodu 18 $\frac{1}{2}$, v zaboju gld. 575, maslo surovo gld. 75 do 80, kuhano 90.

Moka: st. 0 gld. 12.80, I. 12.20, II. 11.80, III. 11.20, IV. 10.80, V. 10.40, VI. 9.40, VII. 8.60, VIII. 7. — Otrobi debele gld. 5, drobne 5.70. Turšica navadna gld. 7.50, do 8. Oves gld. 7.50.

Hujskarije v Podturnu. — „Corriere“ prinaša zaporedoma dolge dopise iz Podturna, v katerih bra na vse strani, laže pa takó nesramno, da bi bilo pod čast poštenega časopisa, polemizovati z njim. „Corriere“ in podturnski hujškači vedó sami dobro, da govore laž; ali lagati morajo ko je resnica na naši strani, da bi dosegli svoje nečiste namene.

Upamo pa, da njih lažna drevesa ne vzrastó v nebesa, kajti na merodajnem mestu so o resnici prav takó poučeni in prepričani, kakor mi. Tudi smo čitali v „Prim. Listu“ zagotovilo prevzvišenega gospoda knezonadškofa, da pri sedanjih razmerah ne kaže nič preminjati; ostati mora torej vse pri starem, kar uprav hočejo slovenski župljani v Podturnu.

Mi seveda pričakujemo z gotovostjo, da se to tudi zgodi. Drugače tudi ni mogoče, ker v takem slučaju bi se pokazalo, da tudi v cerkvenih rečeh ukazujejo v Gorici naši nasprotniki ne pa merodajna cerkvena oblast, katere ugled bi potem padel pod ničlo. Nasledki takim odnosajem bi ne bili posebno veseli. Ali naj pride karkoli, mi smo storili več nego svojo dolžnost, katero bomo znali točno izvršiti tudi tedaj, ako bo treba zvaliti na prava ramena vso krivdo kakoršnihkoli neljubih posledic.

Dopisi iz Podturna v „Corriero“ so vendar zelo zanimivi. Kdor ima priliko, naj čita. Vidi se jim pa preočitno, da dr. Baubela pri njih nima povsem nedolžne roke. Utegnil bo temu oporekati, a nam in čitateljem bo tudi svobodno, je-li mu bomo hoteli verovati ali ne.

Naše razkritje zastran popravljanja župnišča je hudo vznemirilo „Corrierove“ dopisnike; zvijajo se. Prav! Tisto, kar navajajo oni, je lahko mogoče, zakaj ne! To pa ne izključuje resničnosti naše trditve, ki stoji nepobita. Župan dr. Venuti se je dogovoril z dr. Baubelo zastran popravljanja župnišča in slovenščine v cerkvi, kakor smo pisali mi!

Tudi g. Laščaka je vzel „Corriere“ v obrambo, češ, da on ne tají svojega slovenskega rojstva, ali postal je Goričan (budalost!), ker živi tukaj že 50 let. — Goričan, kaj pa je to? Ali bi ne bil Goričan tudi tedaj, ako bi ostal zvest svojemu rojstvu in

bi rad poslušal slovenske propovedi in petje v cerkvi, kakor rad čita iz molitvenika starega slovenskega tiska? Ročinjci ne bodo ponosni na tega svojega rojaka; spomenika mu gotovo ne postavijo.

S temi kratkimi besedami končamo; rekli smo, da ne vidimo potrebe kake polemike z ljudmi, ki ne marajo ne za laške ne za slovenske propovedi, pač pa edino za to, da hujskajo in dražijo obe narodnosti v Gorici drugo proti drugi. Kam pridemo po tej poti? Mi Slovenci se za se ne bojimo. Ako se tudi nasprotniki takó zelo varne čutijo za prihodnost, je to njihova reč. Kar sejejo, to bodo zeli.

† **Fran. Marzini.** — V soboto je umrl g. Fran. Marzini v Gorici, v visoki starosti. (V njegovi hiši je „Goriška Čitalnica“). Pokojnik je bil jako zanimiv tip pravega laškega Goričana. Nad 40 let se je udeleževal javnega delovanja za blagor mesta. Pogosto je imel v mestnem zastopu hude naslope z ostalimi tovariši; tudi z različnimi okrožnicami je pogosto zastopal nasproti javnosti svoje nazore. V občé je bil pa pošten Italijan, s katerim se je dalo govoriti. — In takó izumirajo stari poštenjaki, a na njih mesta prihajajo vročekrvni nasledniki, ki si razbijajo glavo ob trdem slovenskem zidu. Zató je med Slovenci in Lahi vedno manj prijaznega občevanja. — Sijajen pogreb se je vršil v ponedeljek ob 2 $\frac{1}{2}$ popoldne. — Pokopan je na goriškem pokopališču, proti kateremu se je boril od prvega početka.

Slovenščina v cerkvi. — V predzadnji „Soče“ smo objavili sledeči članek o razmerah slovenščine v cerkvi iz Podturna. — Vidi se, da so ljudje nahujskani, ker drugače si ne moremo tolmačiti, da bi odvisen organist imel toliko drznega poguma. Naš dopisnik nam je že naprej opisal tega človeka, ki se je mešal v pogovor dveh slovenskih zastopnikov z dr. Baubelo, češ, da: „uši (vsi) in San Roko taku hočejo“. No, ako laške uši takó hočejo, potem se z njimi ne bomo prepirali. — Daljnega odgovora nas je oprostil učerajšnji „P. List“, ki je vendar enkrat zinil možko besedo. Takó naprej, pa bomo prijatelji. Omenjeni list piše: „Vdobili smo naslednje pojasnilo:

„Pod Turnom se ne namerava popolnoma odpraviti slovenskih govorov, ampak samo preložiti uro govorom.

Velika večina Podturničanov hoče imeti vsako nedeljo in praznik po prvi sv. maši furlansko pridigo. Vsled tega je treba v bodoče določiti drugo uro za slovensko pridigo, h koji je do zdaj dohajalo največ 6 oseb. O primerni uri se bom dogovoril s slovenskimi farani. To je torej čisto cerkveno opravilo, ne narodno ali politično. Slovenskim faranom ne bo podpisani nikoli delal krivice (v pravem kanoničnem pomenu). S spoštovanjem: dr. K. Baubela“.

Iz tega pojasnila je razvidno: 1. da so slovenski govori vstavljeni brez dovolitve preč. ordinarijata in predno se je vtegnilo vpeljati govore ob drugi uri, 2. da se jetudi slov. petje pri prvi sv. maši odpravilo. To pa je proti zagotovitvi, koje smo nedavno vdobili od Prezv. knezo-nadškofa, da v današnjih razmerah ne kaže ničesar preminjati. Bodi torej ta stvar izročena v razsodbo samemu Prevzvišenemu. — Veleuč. g. dr. B.

pač nima krivih namenov*) ali krivo je poučen o razmerah, kajti h slov. govórom zahaja Pod Turnom po priliki ravno toliko poslušalcev in večinoma ravno tisti ko h furlanski. Večina namreč, ki „hoče imeti vsako nedeljo in praznik furlanski govó“, ne hodi h govórom ne Pod Turnom ne v stolni cerkvi in preč. gg. govorniki pridigajo praznim klopem.

Dejstvo, očitno vsakemu je, da so slovenski govóri do zdaj bolje obiskovani ko drugi. To je sicer žalostno, kajti večina Goričanov niso Slovenci, a resnično je vendar. — Ob tej priliki opozarjamo preč. dušne pastirje in visokoč. ordinarijat na drugo dejstvo. V novejšem času se slovenščina preveč prezira in to pri vseh zavodih . . . , pri vseh bratovščinah . . . , pri vseh družbah . . . , pri vseh novih pobožnostih . . . , Slovenci morajo zgodaj vstajati, ako hočejo slišati božjo besedo, ker samo ob 6. uri zjutraj je slov. govó, pozneje ni več slišati slovenske besede.

Na dalje nimajo Slovenci nič krščanskega nauka v farnih cerkvah, nikdar slovenskih govórov n. pr. apologetičnih itd. Ni čudo torej, da se slovensko občinstvo vznemirja, ako vidi, da se staro odpravlja, ker novega nič nima. Bratje! Vsaj v cerkvi imejmo mir in drug za drugega dobro srce, če se na trgu še toliko prepiramo, kajti pobožnost brez ljubezni je prazna.

To je pač možka beseda! Takó smo mi že davno pisali in zeló nas veseli, da je prišel za nami tudi „P. List“. Nikakor ne rečemo s tem, da gospodje, ki so za njim, niso že prej enako mislili, ali da so se obrabirili do tolike javne sodbe in obsodbe, to nas zeló veseli. Dal Bog, da bi obrodile te besede tudi dober sad.

Cerkveno petje. — Zadnji „Prim. List“ je povedal, da je izjavil prevzvišeni knezo-nadškof, da pri sedanjih razmerah je najbolje, ako vse ostane po starem. Radovedni smo torej, kdo ima odločilno besedo v cerkvi: ali nadškof ali dr. Baubela.

Tudi v stolni cerkvi se poje pri prvi masi slovenski. Ali kaló! Z mirno vestjó rečemo, da to je že škandal, kar se počenja na kóru. Jeden starček se napenja gori s svojim obnemoglim glasom, da v vsakem úsehu vzbuja upor. v srecu pa nevoljno nad toliko brezbriznostjo v prvi cerkvi goriškega mesta. Petje ne zasluži tega imena; to je kvakanje, cvilenje, tulenje, ne pa petje. Često se pa vse skupaj kar ustavi in ne more naprej. V adventu so trikrat poskušali zapeti adventno pesem, a vselej so prišli le do srede; konečno so morali pustiti pesem in začeti neko drugo, ki tudi ni šla veliko bolje, a prišli so vsaj do konca. Pojejo se tudi času neprimerne pesmi, n. pr. „Hvala bod' Gospod' Bogu“ — zdaj v postu. Na take načine se ne pospešuje pobožnost med ljudstvom, ki se naravnost sramuje, da v hiši božji smesijo naš lepí jezik in naše sv. pesmi.

Dolgo smo molčali, včasih smo le od daleč namignili, kakó slabo je po-krbljenje za cerkveno petje v Gorici. zdaj pa se ne moremo več vzdržati. Gospoda, ki imate pri tem besedo: takó ne gre, storite svojo dolžnost v čast božjo in v pospeševanje svete pobožnosti med ljudstvom, ki pride v cerkev, da z zbranim duhom moli. ne pa, da se mora jeziti v srecu, kakó se dela v cerkvi sramota slovenskemu jeziku in slovenski pobožni pesmi.

Goriški porotniki. — Pravica zmaguje! 4. t. m. je bila izžrebana službena lista porotnikov; med 36 je 21, řeci eden in dvaj-

*) To je lahko mogoče. Ali zaupna govórica gre od ust do ust — čujte: od ust do ust! — da je dr. Baubela sporazumljen z županom dr. Venutijem. Gre baje za prezidanje župnišča. Ako bi bil prišel v Podturn Slovenec, bi magistrat ne dal niti enega žebja. Ali prišel je „Goričan“, in temu se je postavil pogoj: O dpraví iz cerkve slovenski jezik in naredimo ti vse. „Sior Pieri“ iz Ročinja [ki v cerkvi bere še vedno iz knjige starega slovenskega tiska] je bil nekdaž Favettijeva desna roka, a zdaj je Venutijevo slepo orodje. On je sprejel v roke vso agitacijo v doslej mirnem predmestju v Podturnu. — Takó govórica, ki je zeló podobna resnici. Tu gre za dobro imé dr. Baubele in za veliko imenitnejše stvari nego bi si kdo mislil. Zató je dr. B. dolžan pred svetom in svojo vestjó, da opere madeže, katere mu v obilni meri nalaga ta ljudska govórica. Dá, mi to celó zahtevamo! Uredn. „Soče“.

set Slovencev. To so: Drašček Peter, Ferfila Franjo in Jakončič Anton v Gorici, Čehovin Florjan v Branicu, Furlan Jurij v Prvačini, Kralj Miha v Gorenji Vasi, Kodrič Adolf pri Jakolinih, Mermolja Josip v Mirnu, Mrevlje Tomaž v Sv. Križu, Poljak Ant. in Rijavec Anton pri Sv. Mihelu, Rijavec Just v Vitovljah, Štrukelj Ivan pri Sv. Mihelu, Koečjančič Anton v Neblem, Toroš Anton v Medani, Božič Štefan v Podmelcu, Bajt Andrej v Volčah, Černuta Miha v Logu, Čargo Franc v Bači, Mlekuž Miha v Bolcu in Štrukelj Tomo v Cerknem.

Stavimo glavo, da dobé tudi vsi slovenski porotniki laško povabilo, naj pridejo v Gorico, dasi jih je velika večina. Radovedni smo, kakó se bodo vršile obravnave. Od naših porotnikov pričakujemo, da storijo svojo dolžnost.

Porotniki. — Novica, da je letos 21 slovenskih porotnikov, je silno razveselila ves slovenski svet. Letos doživimo torej prvič čisto slovenske obravnave! — Ali čujte, ljudje božji! Ko je naš urednik tožil Slovence v slovenskem jeziku, dalo je okrožno sodišče prevesti na njegove stroške vse spise na laški jezik, češ, večina porotnikov je laška. Zdáj je pa večina porotnikov slovenska, ali državno pravdnístvo je tožilo tudi Slovence le v laškem jeziku, a sodišče jih ni dalo preložiti na slovenski jezik. — Nimamo dosti besed, da bi mogli po vrednosti zavrniti tako skrajno žaljivo preziranje in poniževanje slovenskega jezika!

Porotniki so torej po večini Slovenci. Ako pa hočemo, da bodo tudi obravnave slovenske, tedaj mora vsak slovenski zatoženec izbrati si slovenskega odvetnika, ki bo govoril slovenski. Laški odvetnik bo odklanjal Slovence, pa bo obravnava laška pred laškimi porotniki! To ne sme biti! — Uboga Valas iz Loga je dobila za zagovornika znanega žida dr. Graziadia Luzzatta. Kakó je prišla do njega, nam je neumevno! Že izvemo — tedaj pa razčesemo glavo onemu židovskemu agentu, pa naj bo tudi v c. kr. uniformi! — Tega ne bomo dalje trpeli, da bi kdorkoli vabil in pošiljal naše ljudi v židovske pisarne!

Ulični pometači. — Povedali smo že, da je dr. Venuti dobil po nosu radi odpuščenih pometačev. To ga je takó poparilo, da se je začel izgovarjati, a zeló neokretno. Tudi tržaški blebetač „Mattino“ ga pere, češ, da Venuti je odpustil iz službe nekaj dosedanjih pometačev, ker je hotel preskrbeti delo takim ljudem, katere mora mesto rediti. — To je suha laž! Ako bi merodajni krogi verjeli takim izgovorom, morali bi jako obžalovati tako lahkovernost! — Čujemo, da večina pometačev je bila zopet sprejeta v službo. Ni bilo drugače! Sior Carlo je pogorel! — Predrznost je velika, a treba jo bo ukrotiti. Slovenci bomo morali začeti „bojkotirati“ zagrizene nasprotnike.

Pomestu pripovedujejo, da so poklicali na magistrat g. Bramota, ki ima v najemu posipanje cest, in zahtevali od njega, da mora tudi on odpustiti vse Slovence iz službe. Ali g. Bramo se je odločno uprl, češ, da Slovenci so najboljši delavci in da — živi od Slovencev. Koliko je resnice na tej govórici, ne vemo.

Po mestu gre od ust do ust ta-le dovtip: Nasi Lahi strašno ljubijo vse, kar se dá iztisniti iz Slovencev. Zató je oče župan poklical zaupno četo svojih ljubih Krnjelov, da bodo pobirali po ulicah — slovensko blato. Tableau!

Goriški dopisnik puljskega „osliča“ („Il giovine pensiero“) se tudi izpotika ob naše goriške razmere. Piše namreč o znani zadevi: slovenske pridige in petja v cerkvi sv. Roka, napadajoč na vse duhovnike brez razločka. Trdi tudi, da so vsi goriški duhovniki Slovenci, rojeni v njeni okolici in da so povsod prvi. Kliče na pomoč tudi mestno starestinstvo, češ, naj se vzdrami iz spanja ter naj povzdigne svoj glas proti slovenskim duhovnikom v Gorici. Ta zakotni italijanski listič prav tako pisari proti hrvaškim duhovnikom Istre, ki so mu tudi jedino le „agitatori pancroati“; nasprotno pa so oni, ki se ujemajo z njegovimi načeli, „ottissimi sacerdoti istriani“. Ko bi naša duhovščina tukaj ali pa v Istri vzgojevala le renegate, tedaj bi tudi

oni bili v njegovih očeh „preti esemplari“; dokler pa tega ne storé, ostanejo za vedno „agitatori“ ne le „pancroati“ temveč tudi „panslavisti“.

V Gosposki ulici v Gorici ustanové podružni poštni urad, s katerim bosta združena tudi brzojav in telefon. — Naš poslanec dr. A. Gregorič je v državnem zboru že l. 1891. naglašal potrebo takega poštnega urada v severnem delu mesta. Goriški Lahi so prišli veliko pozneje do prepričanja, da je ta urad zelo potreben v Gosposki ulici.

Čudna „naključja“! — Znano je, da imajo goriški odvetniki — zlasti čifuti — svoje agente, ki jim gonijo slovenske ovčice v njihove brloge, da jih skubejo. Upamo, da bo vedno manj takega švindla! — Ali čudno se nam zdi, kakó pridejo mešetarji do takih oseb, ki so v preiskovalnem zaporu. Posebno Graziadio Luzzatto ima izredno srečo, da zvedó zanj naši hribovci, ki niso bili morebiti še nikdar v Gorici. Lani je bil tak slučaj, letos zopet. Dekle Valas iz Loga ima že on po rokah. Kakó je prišlo do tega, nam ni lahko umeti! Dekle je v zaporu, stariši pa tudi ne poznajo goriškega žida! Kakó je torej to, da je dobil prav on to zagovornístvo?! Pričakujemo odgovor! Ako ga ne bo, damo ga sami!

Ker smo že pri tem židovskemu odvetniku, naj povemo še tale preznačilen slučaj. V „Osservatoru“ od 19. jan. t. l. št. 16. smo čitali odlok goriškega okrajnega sodišča št. 13.769 v tožbi uršulinskega samostana proti Jožefu Rejcu; samostan je zastopal žid dr. Graziadio Luzzatto. Tableau!

„L'atto di protesta“. — Mislili smo, da so Goričani že pozabili na slavnoznani protest svojih poslancev, kajti tu pa tam vidiš ob mestnih zidovjih le še kakšen sled za njimi. No, temu ni takó, kajti nekaterniki ne morejo pozabiti utisa, kateri je napravil protest na nje in čuvajo ga liki „zenico“ v očesu. Mej temi nekaterniki se odlikuje v prvi vrsti znani lekarničar Kürner, ki ima protest še vedno razobešen na istem prostoru v svoji lekarni, na kateri ga je postavil prvi dan, ko je izšel. S tem kaže ta gospod lekarničar popolnoma svojo barvo, to je, on ne želi niti slovenskih grošev več, katerih se je baje prenajedel. Takó si vsaj tolmačimo izzivajočo razobesitev zloglasnega protesta italij. poslancev. Na to opozarjamo slovenske odjemalce zdravil, da bodo vedeli, kaj jim je storiti, ko jih lekarničar sam ne mara videti v svoji lekarni.

Trgovina v Gorici redi prav dobro naše nasprotnike. Mnogi so se preobjeli slovenskega kruha, da zdaj strupeno breajo proti svojim slovenskim rednikom. Treba jih bo izlakovati, potem bodo pametni!

Začela se je širiti misel, da bi se zbudila agitacija, da bi bogati slovenski trgovci v Ljubljani in Trstu, ki imajo po več sinov, po jednega poslali v Gorico in ga tukaj dobro založili. Nadalje si bodo pomagali sami. — Izborna misel! Izurjeni in dobro založeni narodni trgovci bi v Gorici gotovo izvrstno izhajali. Prosimo ljubljanske in tržaške časopise, da bi razpravljali to važno uprašanje.

„Rinnovamento“ ta mesec ne izhaja, ker je moral nastopiti urednik znani 21-dnevni zapor, ki je sad naših nezdravih odnošajev.

V goriškem semenišču je nastal tifus; dva bogoslovca so prenesli v bolnico, več drugih, manj nevarno zbolelih mladeničev, je pa ostalo v semenišču. Umrl ni nikdo. — Ker je bolezen nalezljiva, so sli semeniščani pred časom na velikoonočne počitnice. — Bolnikom je bolje; nevarnosti ni nikake.

„Narodni Dom“ v Gorici. — Pri zadnjem občnem zboru „Goriške ljudske posojilnice“ je prišla tudi ta krasna misel v razgovor v zmyslu znanega „Sočinega“ članka. — Ako se nabere z radodarnimi doneski le četrtnina potrebne svote, ostali znesek utegne prevzeti posojilnica. — Želeti bi bilo, da bi se čim prej sestavil odbor, ki bi to reč vzel v roke.

Pri zadnjem občnem zboru „Slovenskega bralnega in podpornega društva“ je sprožil to misel g. Jos. Hrovatin. Na njegove vsposodbuevalne besede so zložili nekoji navzoči društveniki 18 gl.

45 kr. in sicer: Dr. Ant. Gregorčič 5 gld., Anton Fon 1 gld., C. F. 1 gld., Kopač Jernej 1 gld., Prinčič Karol 1 gld., Reja Ivan 1 gld., H. J. blagajničar, 1 gld. in hranilno knjižico., Bric 1 gld., dr. A. Rojic 1 gld., Doljak Franc 50 kr., Frjančič Zdravko 50 kr., Makuc Stefan 50 kr., Musič Josip 50 kr., Kanalski slavec 50 kr., Poljski slavec 50 kr., Vipavski slavec 50 kr., Marušič Martin 25 kr., Mozetič Mihael 25., Zavrtanek Janez 20 kr., Luznik Peter 15 kr., Udje slovenske zaveze v Št. Petru: Blažina Matevž 50 kr., Blažica Franc 20 kr., Blažica Janez 20 kr., Čeruić Franc 20 kr. Skupaj 18 gld. 45. Nabrani denar se vlaga v „Goriško ljudsko posojilnico“. „Goriška tiskarna“ A. Gabršček dá 300 gld. — Toliko za začetek! Naprej!

Časnikarska poštenost. — Poročali smo, da je bil naš urednik 11. marca oproščen pri c. kr. okrožnem sodišču globe 25 gold., katero je bilo naložilo mestno odredeno okrajno sodišče v Gorici na drzno ovadbo Obizzijevo. — To obsodbo so takrat z veliko slastjo prinašali poleg „Sloge“ razni irredentovski listi, „Corriere di Gorizia“ in tudi naš pobožni „Primorski List“ je hitel poročati: glejte, kak lump je ta A. G. — Ali čujte poštenost vseh teh časnikarskih reptilij: pretekli je že peti teden in še niso naznanili, da je bil naš urednik oproščen v drugi instanci! In s takimi poštenjakoviči se je treba boriti!

Odgovor na popravek. — V predzadnji „Soči“ smo objavili popravek slavnega c. kr. okrajnega sodišča v Tolminu; to smo storili, ker nas sili tiskovni zakon, dasi smo bili prepričani, da popravek ni resničen. Tudi dostavki niso dopuščeni k uradnim popravkom. Ali danes smo zopet prosti; zato izjavljamo, da je resnična le naša trditev in ne ona v uradnem popravku, kajti mi imamo dokaze, da oni laški zapisnik, ki je šel v laški Videm, ni o s a m l j e n s l u č a j. Kakó pa pride c. kr. sodni pristav Pangrazi do tega, da v Tolminu narekuje s Slovenci laške zapisnike, to nam je povsem neumevno.

Tudi kar se tiče Pangrazijeve „čiste slovensčine“ si dovoljujemo kratko opombo. Da so zapisniki pisani v kolikor toliko čisti slovensčini, o tem nočemo dvomiti; zanikamo pa, da g. Pangrazi narekuje zapisnike v čisti slovensčini. Kolikor je čiste slovensčine, je vse pisarjeva zasluga.

Dovoljujemo si naposled še jedno uprašanje: Ali g. Pangrazi kot preiskovalni sodnik ni nikdar namignil strankam, do katerega laškega — in vedno do istega! — odvetnika v Gorici naj se obrnejo? Radovedni smo, ali se nam bo to zanikalo s kakim uradnim popravkom. Na repliko smo že pripravljani.

Samí smo krivi. — Št. 2. — Iz Čepovana nam poročajo: Narodnjak g. P. P. je vzel kot svojega pravnega zastopnika goriškega odvetnika dr. Licen-a, ki je tudi podpisal zglasni protest proti slovenskemu uradovanju.

— Prosimo svoje prijatelje naj polnijo to rubriko. Naše rodoljube moramo začeti pritiskati, da storijo svojo dolžnost. Ako ne, naj si pripišejo nasledke samim sebi. — V kratkem prideta še dva slovenska odvetnika v Gorico!

Tudi tržaški „Mattino“ se peča pogostoma z goriškimi razmerami. V svoji številki z dné 4. t. m. ima dopis iz Gorice, v katerem se peča tudi z našim listom. Njegov dopisnik namreč očita „Soči“, da je v svoji poslednji številki brezozirno napadla sedanjega župnika pri sv. Roku, preč. g. dra Baubelo. Da to ni resnica in da je vse le dopisnikova domisljija, prepričajo se sami čitatelji „Prim.“, ako zopet prečitajo našo vestico „Pri sv. Roku v Podturnu“, koja smo prinesli številki. Mogoče pa je, da je „Mattinov“ dopisnik zasledil razžaljive besede v odstavku, kojega smo prevedli iz goriškega „Corriera“?! — To je zopet dokaz o poštenosti in zanesljivosti dopisnikov italijanskih časopisov.

Za slov. uradovanje. — Občinsko starašinstvo obširne župnije šmartensko-kojsčanske je tudi sklenilo, poslati ministerstvu protest proti znanemu sklepu goriških od-

vetnikov in zahtevati popolno enakopravnost slovenskega jezika pri vseh sodiščih in pri državnem pravdnistvu.

Namakanje tržiške ravani. — O svojem času smo poročali, da je proti temu podjetju veliko nasprotstvo med Furlani samimi. To se je pokazalo posebno pri zadnjem občnem zboru, kajti ogromna večina ljudstva je nasprotna: „Agro Monfalconese“ je pri srcu le dr. Pajerju, vitezu Dottoriju in še desetorici furlanskih magnatov, ki bi radi, da bi dežela in država še enkrat drago kupile njihova zemljišča, a mali posestniki da bi šli pod zlo. Nezdovoljni Furlani sopooblastili dr. Dompierija v Trstu, da jih zastopa. Že prvi njegov utok je ministerstvo ugodno rešilo, ker je spoznalo, da niti po proračunih ne bo mogoče dela izvršiti, a še te svote presegajo vse mere prave vrednosti onega dobička, kateri bi podjetje donášalo. — Kaj bo konsorcij zdaj delal, ne vemo. Radovedni smo pa, s kakim obrazom pridejo laški deželni poslanci prihodnjič v deželni zbor, ko je takó grozno pogorela njih glavna točka nespravljivega programa.

Romanje v Loreto. — Ker smo poročali o nameravanem romanju v Loreto iz Trsata pri Reki, dolžnost nam je, poročati tudi o romanju, katero prirejujejo tjakaj iz Gorice in Goriške sploh. V Gorici se je ustanovil poseben odbor, ki vodi romanje. Isti je izdal tudi program potovanju, iz katerega posnemamo: 1. Romanje je ustanovljeno za dne 25. t. m. popoldne in sicer s posebnim vlakom iz Gorice; 2. upisovanje za isto se vrši pri čč. duhovnikih ali pa v Gorici pri odboru (Nunska ulica št. 14 pri tleh) od 10 do 12 ure do vključno 18. t. m. Pri upisovanju se mora položiti 50 nč.; 3. vsak udeležnik sprejme izkaznico, s katero dobi železniški vožni list po znižani ceni; 4. pri upisovanju se mora izjaviti: da li želi romati samo do Loreta ali pa tudi do Rima; listki v Loreto veljajo 15, oni za Rim pa 40 dnij; 5. romarji morajo potovati skupno do Loreta: od tam do Rima, ali pa nazaj, po volji z navadnim vlakom; listki veljajo tudi za črto Mestre-Benetke; 6. cene so iz Gorice do Loreta in nazaj: v I. razredu gld. 29.72, v II. gld. 16.70, v III. gld. 8.13; od Loreta v Rim v I. razredu gld. 45.53, v II. gld. 25.29, v III. gld. 12.45. Kdor želi več izvedeti, naj se obrne do izletnega odbora v Gorici (Nunska ulica št. 14.)

Cesta ob Soči. — Zopet se moramo pritoževati! Tudi med Kobaridom in Trnovem se je udril plaz kamenja na cesto; jedna sama skala je merila meter v premeru! Tudi hudournikom niso oskrbeli posebnih odtokov pod cesto! — Minister je dal dr. Gregorčiču sicer lepa zagotovila, ali čas bi bil, da bi se začelo tudi delati!

Banka „Slavija“. — Z ozirom na našo notico v predzadnjem „Primorcu“ so nam sporočili tudi z Notranjskega, da tankaj agentje tujih, največ čifutskih zavarovalnic neprestano obrekujejo slovansko banko „Slavija“. Žalostno, da pri takem grdem delu pomagajo tudi naši rojaki!

Smrt pod plazom. — 80-letni Matija Rakovšček (pod domače Konavec) v Magodu pri Drežnici nad Kobaridom je šel 27. marca z ovcami „pod Mijo“; v „Robu“ se je utrgal plaz snega in ga odnesel seboj v prepad. Drugi dan so našli mrtvega pod snegom.

Na Srpencei je umrl za sušico v nedeljo g. Franc Fajgelj, drugoletnik goriškega semenišča, sin nadučitelja in glasbenika g. Danila Fajgelja; gimnazijo je dovršil kot gojenec malega semenišča. — Pokojnik je bil zelo nadarjen mladenič; posebno v glasbi je kazal velik talent, a bil je zelo miren in skromen. Stariši so veliko zidali nanj, a zdaj — ni ga več! Naj v miru počiva! Žalostni rodbini naše odkrito sožalje!

Občine Tolmin, Kobarid in Bole so se brzojavnim potom zahvalile državnemu poslancu dr. Gregorčiču, ker je na Dunaju zagovarjal p r e d e l s k o železnico ter zahteval, naj se južna železnica ne podržavi, dokler ne dobi Trst druge zveze z notranjimi deželami. — Vipavcem imamo poročati veselo vest, da vlada se je odločila za normalni tir vipavske železnice. Nadejati se je torej, da pride ta zadeva kmalu v pravi tok.

Iz Sv. Križa-Cesta nam poročajo, da je c. kr. namestništvo v Trstu potrdilo izvolitev tamošnjega starešinstva ukljub podanemu utoku od nasprotne strani.

V Idriškem pri Kobaridu bodo imeli zopet občinske volitve, ker so bile prve razveljavljene, kakor smo poročali. Torej povsod le borba! To je po drugi strani dobro, kar dokazuje, da ljudje se vedno bolj zavedajo svojih pravicah.

Otrok zgorel. — Zopet nesreča z malim otrokom! V Gorenjem Cerovu je zgorel 13 mesecev star otrok. Kdaj bo konec takim nesrečam? Matere pazite na svoje nedolžne otročiče!

Iz Tolmina, 2. aprila. — Ustanovitev sodišča v Kobaridu je udarec naši hribovski metropoli. Umestno je torej, da so se vrli rodoljubi lotili važnih točk, ki bi lahko služile v o d š k o d n i n o. Zadnji dopisi v cenjeni „Soči“ so nam dobro došli in upamo, da merodajni činitelji bodo gotovo uvaževali opravičene težnje.

Ne majhno olajšanje pri tem udarcu je naša posojilnica in hranilnica, ki se čedalje bolj razvija in ki vedno več zaupanja pridobiva pri ljudstvu. Pač lepa in koristonosna usluga se je napravila našemu trgu s to važno zadrugo, posebno zdaj, ko se ima ustanoviti novo sodišče v Kobaridu.

Ni še preteklo leto, pa že šteje zadruga do 11. marcija t. l. gld. 172.942-24 promet. Meseca aprila bode obhajala obletnico. — Upamo, da bode blizo 200.000 prometa v enem letu.

Iz Bolca. — „K novici v zadnjem „Primorcu“ o smrti Matije Kašca blagovolite popraviti, da pokojnik ni bil opit, pa tudi zmrznil ni. Že več mesecev je bolehal in ni nič pil. Isti dan je bil zelo slab; gotovo je sedel pri znamenju na bolškem polju, da bi se odpočil, a mu je prišlo takó slabo, da je umrl. Zmrznil pa ni, ker je bil dobro oblečen in je bil zjutraj še mehek“.

Furlanski delavec. — Železnica „Alta Italia“ je znižala voznino od Vidma do Kormina na 90 cent.; kadar bo pa nad 150 delavcev, prevažala jih bo s posebnimi vlaki. — Takó hoče Italija več ljudij spraviti v Avstrijo, da jim doma ne pomrjejo za lakoto. Pri vsem tem pa Italijani smrtno sovražijo Avstrijo, kakor da bi bila njih največja sovražnica.

Ostala Slovenija.

Tržaške novice. — Dne 9. t. m. spustili so v morje novi Lloydov parnik „Habsburg“. Kuma (botra novemu parniku) je bila Nj. ces. in kr. Visokost nadvojvodinja Marija Terezija. Prisostvoval je slovesnosti tudi nje visoki soprog, nadvojvoda Karol Štefan. Novi parnik blagoslovil je monsignor dr. Šust. Povabljeni gosti so se ukrcali po končani slovesnosti na parnik „Vorwärts“, kateri je priredi zabavno vožnjo po Tržaškem zalivu. Parnik „Habsburg“ bode vozil po Sredozemskem morju, kakor vozita istemu jednaka parnika „Semiramis“ in „Cleopatra“, katera sta bila zgrajena na Angleškem. Ta parnik je zgrajen po najnovejši tehniki, ima električno razsvetljava itd. Dolg je 114.3, širok 13.64 metrov. Prostora za blago je (vključno zalogo oglja in druge zaloge) za 3500 tonelat; vsega drži 6950 tonelat. Prostori za popotnike so luksurijozni; tu je dvorana za koncerte, za obed, za pušenje, kopelji itd. — I. razred ima prostora za 80 popotnikov, II. za 40, III. za 200. — Stroji novega parnika imajo nad 5.000 konjskih sil; preploviti bode mogel (obložen) 17½ do 18 pomorskih milj na uro. Oglja se more ukrcati v parnik šest tonelat, torej more s to zalogo ploviti parnik 10 dnij nepretržno z vso silo svojih strojev.

2. novembra 1894. v Trstu. — Čitatelji se dobro spominjajo demonstracij istrskih italijanskih mest proti dvojezičnim napisom. Spominjajo se, seveda tudi shoda županov istrskih italijanskih mest, ki se je vršil dne 2. novembra 1894. v Trstu. Mestni zastop tržaški je bil sklenil ta shod ovekovečiti in je v to svrhu dal nalogo svoji delegaciji, naj „preštudira“, kakó bi se to izvršilo na dostojen način. V zadnji seji mest-

nega zastopa tržaškega je prišla reč zopet na dnevni red, kajti izvršujoči odsek je prinesel predlog, naj se vzida spominjska plošča v predsohju mestne dvorane. Na tej plošči bi bile vrezane besede, ki bi spominjale potomce na latinsko kulturo istrskih mest. Ta predlog je bil seveda sprejet in povrh še dovoljeno 200 gld. za izvrševalne stroške. Proti predlogu je govoril okoličanski poslanec Goriup in tudi glasoval še z jednim svojim tovarišem; za predlog pa je glasovalo 29 mestnih očetov. — Kakor pa sedaj poročajo, se ta sklep ne izvrši, kajti c. kr. namestništvo v Trstu je uložilo svoj „veto“ proti njemu; to pravico namreč ima po jasnem paragrafu mestnega statuta. Ta „veto“ hudo jezi italijansko časopisje, ki bi rado videlo sklep izvršen. — Naše mnenje je, da bi moralo c. kr. namestništvo protestovati ne le proti takim sklepom italijanskih zastopov, marveč tudi proti marsikaterim drugim, s katerim žalijo čut drugih avstrijskih narodov in trosijo denar, katerega pomagajo kupičiti tudi Slovenci.

Istra pred prestolom. 4. t. m. je sprejel presvetli cesar odposlanstvo iz Istre. To deputacijo je vodil g. dr. Dinko Vitezić, večletni državni zastopnik in predsednik okrajne gospodarske zadruga v Krku. Ostali člani deputacije so bili: dr. Matko Laginja, državni poslanec in predsednik okrajne gospodarske zadruga v Kastvu; prof. Vek. Spinčić, državni poslanec; Viktor Tomičič, posestnik na Voloskem in predsednik okr. gospodarske zadruga v Opatiji; veleč. g. Anton Rogič, župnik-dekan v Hrušici in predsednik okrajne gospodarske zadruga v Podgradu; dr. Mate Trinajstić, župan in predsednik okr. gosp. zadruga v Buzetu; Ivan Sancin, posestnik in predsednik okr. gosp. zadruga v Dolini; Matko Mandić, bivši deželni poslanec in urednik lista „Naša Sloga“.

Istrska deputacija je izročila cesarju in kralju obširno spomenico, tičočo se zgolj gospodarnih uprašanj v deželi. To spomenico objavimo v posnetku tudi mi. Za danes povemo le, da mi tega koraka ne smatramo le navadnim poklonom, ampak izrazom težkega položaja, v kojem se nahaja kmečki stan Istre, a da se nadejamo izdatnega poboljšanja, ko bode ta spomenica proučena vsestranski. Njeg. c. in kr. ap. Veličanstvo je sprejelo istrsko deputacijo najljubeznejše. Na krasne besede pozdravnega govora dra. Vitežiča izjavilo je Njegovo Veličanstvo, da mu je poznan težki položaj kmečkega prebivalstva Istre, ter da hoče naložiti vladi, naj točno prouči gospodarske potrebe in želje, da se zboljša to stanje. Nekaj se je že storilo z vprašanjem zemljiške odveze in je vlada že napravila zakonski načrt, s kojim bodo skoro popolnoma uslišane dotične želje. Njegovo Veličanstvo je nagovorilo vsakega člana deputacije posebej na najljubeznejši način. Vtis na vse člane deputacije je bil neizrečeno ugoden.

Novice iz Istre. — V nedeljo dne 7. t. m. je pa bil shod volilcev v Brezovici na Opatljsčini; sklical ga je drž. poslanec dr. Laginja. Sodeč po pisanju italijanskih časopisov, ki trdijo, da je bilo navzočih le 400 oseb, se je shod obnesel sijajno. Nasprotniki so se hoteli tudi udeležiti shoda (gotovo z dobrim namenom ne), no — kakor poročajo omenjeni časopisi — žandermerija ni pripuščala k shodu druge, nego jedino somišljenike. — O tem shodu piše „Edinost“:

„Shod volilcev v Brezovicah, vršivši se minolo nedeljo, vspel je nad vse pričakovanje. Naroda se je zbralo iz domače in sosednjih občin do 2000 duš. V dvorani je bilo naltalčenih kakih 1200 oseb, drugi so morali stati na dvorišču. Državnega poslanca dra. Laginja in bivšega poslanca M. Mandića pričakovala je množica pred vasjo z zavtavi ter ju je pozdravila z navdušenimi živio-klici. Predsedoval je osepki dekan, veleč. gosp. Josip Kompare. Duhovščina je bila zastopana častno. Prvi je poročal državni poslanec gospod dr. Matko Laginja o svojem delovanju v državnem zboru, za njim pa bivši poslanec Mandić o delovanju v deželnem zboru. Govornike je narod oduševljeno pozdravil pri nastopu, med govori in posebno viharno ob

svršetku istih. Predložene resolucije bile so vsprejete soglasno.“

— Na volilnem shodu v Hrušici je bilo navzočih do 1500 oseb.

— Volitev volilnih mož se bode vršila v buzetski občini že 18. in 19. t. m.

— „Naša Sloga“ priporoča somišljenikom, naj posebno pozorno pregledavajo spisek volilcev ter naj ne zamujajo časa za reklamacije.

— Hrvaške stranke volilci v poreščini, kakor poroča puljski „Il giovine pensiero“

— naprosili so poresko okrajno glavarstvo, da bi odredilo vaš Baderno kot središče volitve, kajti v Poreču bi volilci bili izpostavljeni vsem neugodnostim od strani lahonskih prebivalcev. Ali se ugoditi tej utemeljeni prošnji?!

— V voloskem polit. okraju namerujeta kandidovati — kako poroča tržaški dopisnik „Obzera“ — kot vladna privrženca šarenjak Marotti in materijski župan Kastelic. Ako bi bilo to resnično, bi se zelo čudili gospodu Kastelicu, da ne vidi, komu služi.

— V Opatiji snujejo nemško ljudsko šolo tamošnji doseljeni Nemci. V tem jih podpirajo domači izrodi gotovo na svojo škodo.

— „Il Mattinu“ poročajo, kakor pravi, iz dobrega vira, da je kot bodoči deželni glavar za Istro določen bivši profesor na terezijanišču na Dunaju dr. Cogliolina, sedanji župan v Čresu. Zajedno poroča isti list, da se deželni zbor in okrožno sodišče rovinjsko premestita v Pulj. Vse te odredbe da so posledica znanih dogodkov v dež. zboru istrskem. Sploh hoče vlada osredotočiti v Pulju vso politiško upravo Istre, koje mesto je najprikladnejše za nadzorovanje po podrejenih jej organih in so tudi občila veliko prikladnejša. — Da bi le resnica bila!

— V Tinjanu, v polit. okraju pazinskem so se vršile občinske volitve v ponedeljek, torek in sredo. Zmagala je hrvatska stranka v vseh razredih v kljub strastni agitaciji od nasprotnikov. Hrvaška stranka gospoduje tamkaj že šest let in upamo, da v isti občini ne zagospodujejo nikoli več narodni naši sovražniki.

— Rovinjska „L'Alba“ poziva svoje somišljenike, naj ji točno poročajo o volilnem gibanju in agitaciji od slovenske strani. V pozivu navaja, naj inenujejo natančno vse osebe naše stranke, ki količkaj agitujejo. Imena uporabi deloma v svojem listu, deloma pa na drugem mestu. — Upamo, da ta poziv ne zastraši naših rodoljubov v Istri in da v kljub temu v narodnem boju vstrajajo. Mi moramo izbijati „klin s klinom“ in zategadelj morajo tudi naši ljudje paziti na agitacijo z nasprotne strani. Vsako nepostavnost naj priznanijo nemudoma na pristojno mesto. „L'Alba“ tudi piše, da so volitve v Istri odvisne od vladne volje ter da je zaupni mož italijanske stranke v tem smislu že posredoval pri njej. Znamenito priznanje! Hvala zanj! Zdaj pa vlada — na delo!

Okrožnica tržaško-koperskega škofa in prihodnje deželnozborske volitve v Istri — Zopet nam nekdo piše iz Istre:

„Te dneve so pričeli nekateri italijanski časopisi posnetek okrožnice, katero je razposlal tržaški škof o priliki prih. isterskih deželnozborskih volitev. V tej okrožnici prepoveduje duhovščini, da se ne sme pečati s strankarskimi borbami, in da sploh ne sme uplivati ne na levo in ne na desno, le svetovati ji je dovoljeno, ako pride kedo po svet k njim. V cerkvi sploh pa ne sme biti besede o volitvah. To je jezgra okrožnice. Ako je to resnično, tedaj ne znamo, kam naj se obrnejo istrski reveži slovenske narodnosti.“

Ko bi imeli istrski Slovani obilo svojega razumnštva, ki bi kmete poučevali o njih pravicah in dolžnostih, tedaj ne bi črhnilo ti okrožnici. Nasprotno pa, ko vidimo obilico italijanskega razumnštva v Istri, ki ima za seboj tudi kapital, tedaj se nam nehote vriva misel, da ta okrožnica ne doseže druge svrhe, nego jedino to, da pomore do zmage italijanskemu kapitalu in razumnštvu, torej tudi onemu liberalstvu, proti kojemu se danes cerkev bori. Ako se pomisli, da je istrski kmet prezadolžen, a svojega neodvisnega razumnštva nima v onem številu, ki odgovarja

kmečkemu, njegovim duhovnikom pa da je prepovedano od svoje strani vtikati se naravnost v volitve, tedaj nas obletava strah, da nam se naše nadeje glede prih. deželnozborskih volitev ne izpolnijo, marveč da pokaže zopet svojo moč ona istrska druhal, ki upije na naših tleh in v obraz c. in kr. vojske: „Viva l'Italia“. Imenovana okrožnica je uspeh pisave italijanskih časopisov v Istri proti rodoljubnim duhovnikom. In ker je to časopisje s to okrožnico vsaj nekaj doseglo pri cerkvenih oblastnjah, sedaj napada naše učiteljstvo, dolžeč ga raznovrstnih agitacij ter kliče šolske oblasti na pomoč. Zategadelj bi nas ne osupnila okrožnica šolske oblasti, s katero se učiteljem — seveda slovenske narodnosti — prepoveduje, mešati se v volitve. Ako se tudi to zgodi, tedaj bode prepuščen istrski kmet-trpin popolnoma svojim sovražnikom v oblast. Oni ga bodo mogli kupiti ali prodati, brez strahu, da bodo kaznovani, kajti kmeta ne bodeta smela nadzorovati ona, ki sta v to poklicana, to je duhovnik in učitelj.

Razun teh dveh činiteljev istrski kmet nima v mnogokateri vasi človeka, ki bi mu šel na roko, ki bi ga o marsičem poučil. Sedaj pa, če se duhovnik in učitelj od javnega delovanja odtegneta, kmet ostane osamljen, prepuščen sam sebi in svojim nasprotnikom — istrskim lahomom, ki seveda razpolagajo z vsemi, Slovanom primanjkujočimi sredstvi, to je s slepenjem in zapeljavanjem ter, kar je pri njih glavno — z denarjem.

Poznajoč našo istrsko duhovščino ne le kot prave pastirje v Gospodovem vinogradu, ampak tudi kot rodoljube in prosvetitelje v zapuščenih deželi, upamo za gotovo, da ne odrečejo okrožnici spoštovanja, ob enem pa tudi, da ne zapuste istrskega kmeta-trpina in ga obvarujejo nadlegovanja narodnih nasprotnikov.“

O tej zadevi piše tržaška „Edinost“: „Odkrito bodi povedano: ta okrožnica nas je osupnila. Kolikor mi poznamo duhovščino v škofiji tržaško-koperski, lahko rečemo, da so vse tiste tožbe laških listov o agitaciji v cerkvi zgolj zlobna izmišljotina, koji je le ta namen, vzkratiti duhovniku pravico do politiškega delovanja — z unaj cerkve, do kakoršnega delovanje ima pravico najbornejši siromak. Duhovnik ima državljanske pravice kakor vsakdo drugi, ali te pravice so iluzorične, ako jih ne sme izvrševati. — Istotako odkritosrečno moramo izjaviti, da nikakor ne moremo soglašati z menenjem okrožnice, da pri volitvah po Istri gre le za korist te ali one stranke, ampak, kdor pozna našo italijansko stranko, ta ve, da gre tu tudi za koristi, ki so v tesni zvezi s poklicem katoliškega duhovnika. In zato se pridružujemo tudi mi vskluku „Naše Sloga“: „Pastirji naj bi torej mirno gledali, ko jim volk ovce kolje!“ Slednjic moramo izjaviti svoje začudenje, da se slične okrožnice do duhovščine izdajajo ravno tam, kjer so duhovniki v nasprotju s stranko, ki ni slovenska! Kjer pa si stojita nasproti Slovenec proti Slovanu, tam pa se nismo čuli — in menda nas spomin ne vara — o taki okrožnici.“

— Kakor čitamo v poluradni „L'Adria“ z dne 11. t. m., izdal je slično okrožnico tudi preuzv. škof puljsko-poreški. — Pričakovati je torej še tretjo, to je od preuzv. škofa krškega.

Pravicoljubje italijanskih časnikarjev. Nekdo nam piše iz Istre: Kdor redno čita italijanske časopise, ki izhajajo ne le v Trstu in Gorici, temveč tudi v Istri, se lahko prepriča, kakšnim pravicoljubnim duhom so napojeni njih uredniki. Oni nimajo oziroma nočejo imeti pojma o pravi nepristranski resnici in pravicoljubju ter tudi nikoli ne presojajo stvar z ono stvarnostjo, s kojoj je dolžan presojevati vsak pravi in pošten časnikar. Italijansko časopisje v Istri pa še posebej je daleč za pravicoljubjem. Za nje more biti pravičen in nepristranski uradnik, duhovnik in učitelj le oni, ki se je izkazal v njihovih vrstah kot srboriti italijanaš in hud naš narodni nasprotnik. Ti zakotni časnikarji ne poznajo nič idealnega pri svojih nasprotnikih; oni ne smejo ljubiti svojega jezika, ako so tudi rojeni Slovani; ne smejo uzgojevati in poučevati ljudstva o njegovih pravicah in dolžnostih. Sveta jeza spopada ko-

ličkaj pravičnega slovanskega čitatelja njih časopisja, kajti v teh časopisih ne najde jedne pravične in stvarno pisane vesti o Slovanih, vse so polne gnjusnih ovadb in pritožb proti vsemu, kar je slovansko. Za istrske Italijane in njih časopise sta bila in ostaneta najnepristranejša in uzor-uradnika: vitez Elušeg in vitez Schwarz, nasprotno pa njih sedanja namestnika, gg. Sorli v Pazinu in Schaffenhauer v Poreču, posebno pa prvi, sta pristranska na korist hrvaške stvari. V tem obrekovanju se odlikuje posebno rovinjska „L'Alba“, ki prinaša skoraj neprenehoma napade na osebo upravitelja okrajnega glavarstva v Pazinu. Zakaj pa neki? Mi poznamo gospoda upravitelja jedino kot uradnika in sicer kot vestnega uradnika, ki si prizadeva nepristransko postopati brez ozira na stranke in narodnosti. Ni nam namen, braniti tukaj c. kr. uradnike, le do tega nam je, da konstatujemo dejstvo, kateri c. kr. uradniki so pravični in nepristranski v očeh naših narodnih nasprotnikov, in kateri ne. Kakor se godi s količkaj pravičnimi uradniki, takisto je z našo duhovščino, ki nima ne miru in ne pokoja pred nesramnimi revolverskimi časniki v Istri. Ni številke njih časopisov, v koji ne bi sramotili in obdolževali naše duhovščine, ki poučuje po Italijanih zaslepljeno naše ljudstvo o njegovih pravicah in dolžnostih. V tej pisavi se odlikujeta rovinjska „L'Alba in puljski „Il giovine pensiero“ (tako zvan „oslić“). Oba napadata neprenehoma vse one, ki količkaj kažejo svoje narodno čuvstvo. Vsi župniki, župni upravitelji in kaplani, ki so slovenske narodnosti in se kot taki priznajo, so le velikohrvaški agitatorji (goniči) in zapeljivci nezavestnega kmečkega ljudstva v Istri. Ne zadostuje jim, da kar splošno napadajo duhovnike, marveč imenujejo naravnost razne osebe, ovajajo jih predpostavljenim oblastim in zahtevajo preiskave in preganjanja. Oni poznajo na svetu le jedno narodnost, ki se sme ljubiti, in ta je le italijanska ali tako zvana latinska — ostale narodnosti za nje ne bivajo na svetu. To, česar nočejo sami priznati — svojevoljno, pa bodo s časom gotovo morali, kajti naša narodna zavest si prodira pot skoz njihove vrste, ki se dnevoma zmanjšujejo; pride pa tudi dan, ko popolnoma zginejo in na njih mesto se postavi njih strašilo — naša majka Slava!

Nekaj duhtečih cvetic z vrta „avite colture“. Da seznanimo še bolje svoje čitatelje z znano „avite coltura“, prinašamo danes nekaj cvetic, katere smo pobrali v vrtu te slavnoznane prosvete in ki rasejo na časnikarskem polju v Istri. Prinašamo pa iste v izvorniku, kajti v slovenskem jeziku nismo našli izrazov za takó duhteči cvet. Le v jednom dopisu iz Podgrada, ki obsega 120 vrstic, prinaša „Il giovine pensiero“ z dne 5. t. m. sledeče izreze, s kojimi svoje čitatelje duševno hrani in zaslepljuje. V dopisu je govor o volilnem shodu v Hrušici. Profesora Spinčiča časti s izrazi „spretato pseudo-rapresentante di comuni foresi al Parlamento“, prof. Mandiča pa imenuje „sconsacrato“; župniku Rogaču pa podmetuje, da je pred volilnim shodom vernikom raz lece pridigal, vabeč jih k shodu, kjer bodo govorili Spinčič in tovariši. Navaja, da je rekel, da so oni apostoli-rešitelji in da so njih besede evangelij. Počastivši Spinčiča s „sconsacrato“, veli, da so po tem, ko so se napili in najeli, šli „i ricordati campioni del pancroatismo“ v hišo Požarja. Prisedši tje kaj, stopili so v prostor 5 metrov širok in 7 dolg in se podali na neko štalo, od kjer so govorili ti „grandi oratori“. Opisuje, kako so Spinčič in tov. poročali, seveda vse v nasprotnem smislu, naziva jih „mestatori panslavisti, più volgari dei ciarlatani, ingannatori del povero popolo, apostoli del disordine, bugiardi, gli'imbrogliani, che Iddio ne guardi di simili individui, c'ani ben bene bastonati, corbellatori dei propri interessi personali, politici russi, indegni di rappresentare un collegio, corifei della fazione pancroata“ itd. Dalje opisuje poraz v Tinjanu, naziva tamošnjega župnika „vigliacco, arabbiato agitatore“, druge rodoljube pa „mascalzoni più ignoranti, fanfaroni spudorati, filibustieri politici del pancroatismo“ itd. itd. Obseg lista nam ne dovoljuje toliko pro-

stora, da bi mogli popisati natančno vse psovke, s katerimi so počesčevani v italijanskih časopisih istrski prvaki.

Banka „Slavija“. — Prejeli smo poročilo o jubilejnim obnem zboru v proslavo 25-letnega obstanka. Iz tega poročila posnamemo v prihodnjih številkah glavne misli raznih govornikov; za danes pa povemo, da je ta slovanska banka izplačala 22.774.475 gold. zavarovanih kapitalov in nagrad. — Dividenda članov znaša 10%; vsega so dobili 139.931 gld. — Število članov koncem l. 1893. je bilo 243.453; zavarovani kapitalov pa 259.256.362 gld. Številke govore pač dosti jasno!

Zoper proslavljanje Bismarka. Občinski zastop trga Žalec je sklenil in odposlal naslednji protest: „Takozvani velik odbor na Štajerskem za proslavo 80letnice Bismarkove sklenil je njega v imenu cele „nemške“ Štajerske proslavljati in mu na dan 1. aprila 1895. podariti dragoceno kupo, katero bodejo dičile podoba Stirije in grbi vseh štajerskih mest; to pa tistemu tiranu človeko- in pravicoljubja, tistemu prezvestnemu človeku „zeleza in krvi“ in neznosnega militarizma, kateri je v svoji zlovolji tako grozovito pobijal ljudstva, ter prouzročil toliko bede in ran ubogemu človeštvu; tistemu našemu krutemu sovragu, kateri je Avstrijo zavratan napadel in brezozirno poniževal prevzvišeno habsburško dinastijo. Z ozirom na ta dejanja in na to, da je slavljenec tudi zatiralec Slovanstva in katoliške cerkve in slednjič z ozirom na to, da biva v spodnje-stajerskih mestih in v celi štajerski deželi tudi 400.000 katoliško vernih, svoji domovini, slavni Avstriji in prevzvišeni habsburški cesarski hiši neomahljivo udanih Slovencev, smatra občinski zastop žalski navedeno proslavljanje Bismacka od strani naših nemških sodeželanov kot drzen, brezoziren, antidinastičen, torej obsodno razuzdan čin in sklene v svoji današnji seji soglasno, da proti temu najslavesnejše in z vso odločnostjo protestuje“. — Tudi občinski zastopi trga Šoštanj, Sevnice, Velenja in Ptuja in še mnogo drugih okrajev so bili sklenili in odposlali protest zoper bismarkovanje.

Štajerske novice. — Dne 2. t. m. je bila v Teharjih občinska volitev, pri kateri so Slovenci prvič zmagali, osvitivši s tem ime „teharskih plemičev“. Razun dveh nasprotnikov bodo sedeli v občinskem zastopu le narodni možje. Živeli in napredovali! — Predsednikom okrožnemu sodišču v Celju je imenovan tamošnji nadsodišeni svetnik Rudolf Ullepisch pl. Krainfeshl. Že samo njegovo ime kaže, da je po rodu Slovenec — po mišljenju Nemeč; sicer pa, kako trdijo, je pravičen in zmožen tudi slovensčine. — Celjske gimnazije I. razred obiskuje letos 60 Slovencev in 40 Nemcev; v pripravljalnem razredu pa je 50 Slovencev. V istem mestu je 11 odvetnikov, mej temi 7 Slovencev. Po tem naj še kdo poreče, da je Celje nemško mesto! — Dne 8. t. m. so položili slovesnim načinom temeljni kamen „Narodnemu domu“ v Celju. Zidanje se bode nadaljevalo takó, da pride stavba do jeseni pod streho. Slava! — Odbor društva „Edinost“ v Vojniku je zaključil, da ne naroči na svoje stroške nijednega na Kranjskem izhajajočega časopisa, in sicer radi nesrečnega domačega prepira. To je značilno, čudno pa tudi! — Pri volitvi v okrajni zastop brežki zmagali so v I. razredu nemškotarski veleposestniki z 11 glasovi proti 9 slovenskim. Vlada je Slovincem odbila 7 glasov. Ogerska volilna prosveta torej napreduje tudi čez meje. — V Ptuju je bil dne 5. t. m. shod vinogradnikov, kateri je sklicalo okr. glavarstvo. — V Ljutomeru je v mislih ustanovljenje „Sokola“. Istotam bode zidal „Schulverein“ nemško šolo s pripomočjo štajerske hranilnice in brezplačnega zemljišča.

Razgled po slovanskem svetu.

Iz Hrvaške. — Poslanec na hrvaškem saboru, g. Fran Folnegović, priobčuje v zagrebški „Hrvatski“ odprta pisma na bana Hédervary-ja. V teh pismih predočuje poslanec banu veliko nevarnost, ki je pretila in se vedno preti vsled povodnji posavskim

krajem Hrvaške in dokazuje, da se ni nič storilo od strani oblastnij v preprečitev teh nevarnostij. — Na Sušaku pri Reki ustanavljajo novo banko z namenom, da pomorejo primorskim Hrvatom z raznimi posojili. Pravila so že predložena vladi v potrditev. — Na millenski razstavi v Budimpešti bode Hrvaška popolnoma samostalno zastopana; razstava bode razdeljena na razne oddelke. Priredi se tudi zgodovinska razstava in vsled tega je dovoljeno vsem velikim županom, da morejo razpostaviti na isti vse take spise in listine, o katerih mislijo, da so razstavljenja vredni. Tako bodo hrvaške listine zopet romale v Budimpešto. Malo več pozornosti ne bi škodovalo, kajti nič neverjetnega bi ne čuli, ako bi nekega lepega due počil glas, da so si Madjari tudi te papirje — prisvojili. — „Hrvatski Branik“ v Mitrovici donša članek o razmerju Srbov in Hrvatov v Sremu ter dokazuje, kako so v tem delu Hrvaške hrvaški odvetniki potisnjeni v ponižen kotiček ukljub večjemu številu katoličanov. V Sremu je 28 odvetnikov — Srbov, 9 Hrvatov in 2 žida. Da je tako malo hrvaških odvetnikov, navaja kot uzrok, ker vlada ni hotela dovoljevati „stalum agendi“ hrvaškim odvetnikom. — V isti številki pripoveduje, da je hrvaška vlada dovolila nabirati doneske v Mitrovici in na Hrvaškem za židovski tempelj nekje iz ogerskov dotepenemu židu. Ko so pa Hrvatje v Mitrovici prosili dovoljenje za nabiranje doneska za zidanje „Hrvaškega Doma“ v Mitrovici, tega pa vlada ni dovolila. — Srbska banka v Zagrebu je popolnoma ustanovljena, kajti sestavila se je z upisano glavnico gld. 4.500.000. Častni predsednik je dr. Livije Radivojevič; pravi predsednik pa baron Jovan Živković. Bog daj obilo sreče! Samó pamentno naj bi ravnali in z dobičkom gladili pot k večnemu sporazumljenju med Hrvati in Srbi. To mora biti vroča želja vsakega Jugoslovana; ako te sloge ne dosežemo, vredni bomo palic, v prvi vrsti pa, da bi glavnim kalilcem sloge zdrobili na hrbtih tistih slovečih sedem Svatoplukovih palic.

Na Češkem je c. kr. deželni solski svet izdal naredbo do vseh učiteljev na srednjih šolah in na učiteljskih ter do okr. sol. svetov, naj pazijo strogo na to, da ostane pri šolarjih avstrijsko domoljubje vedno živo ter da se goji narodna in verska strpljivost. — To se priporoča v onih deželah, kjer so Slovani v večini, ne pa tam, kjer so v večini Nemci. Na koji strani je domoljubje, priča nam Bismarkova 80-letnica. — V Pragi je umrl znameniti profesor anatomije na češkem vseučilišču dr. Tomsa.

Iz gališke Poljske poročajo, da se kmetje selijo iz Galicije v veliki množini. Delitev kmečkega posestva, nemogočnost življenja na razkosanem zemljišču, veliki davek in politiski odnošaji v zemlji so uzrok te selitve. Poljski židje so seveda pri tem nedolžni!

Iz Bosne-Hercegovine. — V Sarajevu se bode vršilo ljudsko štetje od 22. t. m. do vključno 22. maja. — Bošnjak Juraj Vasiljevič iz Sarajeva je promoviran v Inomostu doktorjem prava. — Gospodična Milena Mrazovič-eva v Sarajevu je prodala svoj časopis „Bosnische Post“ za 40.000 gld. —

V Srbiji so volitve pred durmi. Zadnja ministerska seja je bila burna, kajti več ministrov je napovedalo svoj odstop, ako ministerski predsednik Kristić ne zapreči zlorabe pri volitvah v skupščino, kajti v raznih okrajih je prišlo že do krvi. Tako poročajo brzozjavne vesti iz Belgrada. Zadarški „Srbski Glas“ pa nasprotno opisuje ministerskega predsednika Kristića kot jako pravičnega in nepristranskega moža. Kaj naj verjamemo? — Pravosodni minister Georgijević je vsled boleznij odstopil; na njegovo mesto je imenovan dr. Stefanović. — Po uspehu že dovršene volitve zapnih mož je soditi, da bode opozicija jako slabo zastopana v skupščini, kajti izvoljenci so većinoma pristasi vlade. — Kaj drugega tudi nismo pričakovali. Pri takem volilnem redu tudi drugače ni mogoče! Uboga Srbija!

Bolgarski minister-predsednik Stolov je bil pretekli mesec na Dunaju; obiskal

je tudi koncert bolgarskega akademijskega društva „Balkan“. Koncerta so se udeležila vsa akademska slovanska društva na Dunaju — le jedino srbsko ne. — Komisija bolgarskega sobranja, kl je imela nalogo preiskati počenjanja bivšega ministra Stambulova, je dovršila svoje delo in predlaga, naj se sodnijsko postopa proti Stambulovu.

Iz Rusije javljajo, da so razni pisatelji in novinarji predložili cesarju prošnjo glede na spremembo tiskovnega postopka. Cesar — tako vsaj pišejo — ni spremembam nasproten, le pridržava si pravico, preiskovati o temeljitosti prošnje. — V Petrogradu je umrl dne 1. t. m. bivši ruski finančni minister Višnjegradski. — Ruski sv. sinod je privolil, da se more v semeniških poučevati tudi o vzgoji vrtnih pridelkov in oplemenjevanju sadja. — Ruska mornarica se zelo razširjuje. Razun že na Angleškem izgotovljenih parnikov, naroči vlada letos več brzih parnikov. V to svrhu je dovolilo rusko finančno ministerstvo 3.400.000 rubljev. — Ruski trgovci čaja pripravljajo se za sestanek, pri katerem bi se pogovarjali, kako bi mogli nasprotovati tuji konkurenci v trgovini s čajem. — V Varšavi se bode vršil dne 15. t. m. shod ruskih železniških brzojavnih uradnic; pri tem bodo baje razpravljale o uvedanju telefona pri železniški službi.

Razgled po svetu.

Državni zbor. — V seji proračunskega odseka dne 2. t. m. se je razpravljalo proračun trgovinskega ministerstva ter se je še posebej pretresalo uprašanje o poddržavljenju nekaterih železnic, med katerimi se nahaja tudi južna železnica. Mnogi poslanci so poddržavljanje, ali vsaj način, kakor se godi, grajali, mej tem ko je minister to zagovarjal. — Dr. Gregorčič je bil tega mnenja, da naj se najprej zgradi druga črta, ki bi vezala Trst s severnimi deželami, in sicer po Soški dolini, v prvi vrsti čez Predel, in potem še le naj se sprejme južna železnica v državno upravo, ker tako bi jo država dobila pod bolj ugodnimi pogoji. Rekel je, da je v trgovinskem in prometnem oziru predelska železnica najprimernejša in najcenejša in goriški deželi najbolj koristna. Do te železnice, ki bi šla ob državni meji, naj se zgradite pa dve drugi manjši železnici, ki ste v vojaškem in lokalnem oziru koristni in potrebni, namreč od južne železnice na Kranjskem čez Vipavo in Ajdovščino v Gorico ter iz Loke ali Javornika čez Cerkljo ali Podbrdo do Sv. Lucije. Omenil je, da te železnice bi nikakor ne nasprotovale oni, ki pojde čez Ljubelj ali skozi Stol, da zveže Koroško s Kranjsko ter da omogoči hitro prevažanje vojaštva ob času vojske.

Izrekel se je odločno proti temu, da bi se gradila železnica čez Ture brez nadaljevanja proti Trstu ter je zahteval, naj se začne graditi konkurenčna železnica od juga proti severu.

Ob isti priliki je poslanec navedel, kakó krivičen je volilni red v kupčijsko in obrtnijsko zbornico v Gorici, ki izključuje po nekaterih okrajih po dve tretjini obrtnikov in trgovcev od volilne pravice, tako da oni, ki ne volijo, plačujejo več davka skupaj, nego oni, ki imajo volilno pravico. Na to je našteval nekatere nepriličnosti pri poštnih uradih v slovenskih pokrajinah ter je grajal, da poštno in brzojavno vodstvo v Trstu, katerega področje sega v Primorsko in na Kranjsko, ima še vedno le nemške in italijanske napise, kar ni v soglasju z državnimi temeljnimi zakoni in kar priča o popustljivosti in slabosti vlade nasproti italijanskemu življu na jugu. Omenil je, da celo na Kranjskem in v večji meri na Štajerskem se nahajajo poštni pečati s samo nemškim krajevnim imenom slovenskega kraja. Občina Kotmarava na Koroškem, v kateri se je osnoval nov poštni urad, je prosila, naj bi poštno vodstvo napravilo pečat tudi s slovenskim imenom slovenske občine, a to je odgovorilo, da samo nemški pečat je že gotov in da bi stalo stroške, ako bi hoteli napraviti dvojezičen pečat. Na to se je občina ponudila, da

plača sama stroške za novi pečat; ali poštno vodstvo je zavrnilo, da je poizvedelo, da slovensko ime na poštnem pečatu v slovenski vasi ni potrebno in da poštni pečati spadajo že tako k notranji poštni upravi. Slednjic je poslanec priporočal, naj bi se kmalu odprl poštni urad na Slapu v okraju tolminskem.

Vidi se torej, da naši poslanci ne zamudijo prilike, da bi ne odkrivali krivic, ki se nam godé, in da ne bi zahtevali, da naj se izvršujejo temeljni in drugi državni zakoni tudi tedaj, ko so nam v korist, ter da naj se pospešuje blagostanje, oziroma naj se zabranjuje gmotni propad tudi našega naroda. Vendar ne smemo biti tako vročekrvni, da bi mislili, da zdaj pa zdaj dobimo že vse, kar smemo zahtevati; kajti sedanja vlada in vladujoče stranke v državnem zboru so si zapisale na svojo zastavo: sebi braniti posestvo (naj je pridobljeno kakorkoli). Nam pa bodi sveto: braniti pravico in zahtevati izvršitev zakona, če tudi je proti neopravičenemu posestvu.

Antisemitje na Dunaju napredujejo. Spominjamo se časa, ko so sedanji gospodarji Dunaja, židovski liberalci, ustanavljali veliko skupno občino, t. j. „Gross-Vien“. Celo vrsto predmestij, ki so imela svoje zastope in svojo samoupravo, zjediniili so v jedno samo občino, da za vedno zagotovijo svoje gospodarstvo proti nevarnosti, ki je pretila prejšnji dunajski občini — od krščanskih socialistov. Pri prvi volitvi v mestni zastop je prišlo le pičlo število antisemitov, pri drugi že nekaj čez štirideset, pri letošnjih dopolnilnih volitvah pa so dohnali do razmerja 74: 64, to je 74 liberalcev, 64 antisemitov. Liberalci niso hoteli pripoznati moči antisemitov, no danes morajo z njimi računati, kajti računati brez njih, bilo bi delati račun brez krčmarja. Pri prihodnji volitvi gotovo pridejo antisemitje do popolne veljave. Danes pa se morajo zadovoljiti s toliko pridobitvijo, ki je v resnici uvaževanja vredna, kajti I. dunajski podžupan mora postati antisemit, — najbrže dr. Lueger — in to je velik politički udarec za dunajske liberalce, ki sešasoma popolnoma zginejo s pozorišča.

Velika povodenj na Hrvaškem. — Letošnja zima in veliko snega ter neprenehane dež so uročili skoraj po vsej Avstro-Ogerski velike povodnji. Vse reke so narasle nenavadno visoko; vsem krajem ob istih deloma preti deloma je pretila velika nevarnost. Kakor poročajo iz Hrvaške, je tam Sava poplavila vse ob obali ležeče kraje in naredila velike in neprecenljive škode, kajti kar je prišlo pod njeno moč, je porušila in odnesla. V Zagrebu še nikoli ni bila tako visoka. Tam je naredila nepričakovano škodo. Ljudstvo pa so rešavali vojaki in drugi. Skoraj vse zdonlje predmestje je bilo pod vodo. Pa ne le v Zagrebu, temveč tudi v vsi Posavini, splošno koder teče Sava, je pretila in še vedno preti povodenj. Tako n. pr. okolica Siska, Mitrovica, bosanski Brod in druga mesta so v veliki nevarnosti. Sava, kakor pišejo — nese raznovrstne reči, kakor seno, pohištvo, strehe, les itd.

Na Ogerskem je vedno slabše za sedanjo vlado, ki sili z novimi cerkvenimi postavami in gre židom zelo na roko, da dosežejo iste pravice, kakor kristijani. Predloge, ki so bile že odklonjene v gosposki zbornici, predloži vlada vnovič v razpravo; s kakim upanjem, tega še ne vemo. — Minister bogočastja je odločil preiskavo proti ravnatelju in vsem profesorjem realke v Velikem Varadinu, ki so okrali, poneverili in drugače oškodovali tamošnjo knjižnico. To so lepi odgovoritelji mladine! — V Temešvaru so pričeli tudi preiskavo proti konzistorijalnim predsednikom, kajti doznalo se je, da so se zgodile velike nerednosti in poneverjenja za bolezni vladike Popovića. —

Atentat na Hentzijev spomenik. — Leta 1848. je general Hentzi z malo posadko z občudovanja vredno hrabrostjo branil budimsko trdnjavo pred madjarsko ustaško vojsko in z vsemi svojimi tovariši rajši pal v boju, nego da bi se bil udal. Hentziju postavljeni spomenik v Budimu skušajo madjarski šovinisti že veliko let na vse mogočne načine odstraniti. Bili so zaradi tega

že večkrat veliki izgredi in v drž. zboru neštivilne razprave. Dne 2. t. m. je nekdo skusil z dinamitom uničiti ta spomenik. Ponoči je vrgel dinamitno patrono, ki je strahovito razpočila, tako da so se zdrobile šipe vseh oken v obližju. Storilec je zbežal. Sum leti na nekega novinarja Selezca, ki je so-trudnik protidinastičnega lista „Olvasd“ in ki je pred nekaj dnevi pokazal zdravniku dr. Tothu dinamitno patrono, rekši, da ž njo razstreliti Hentzijev spomenik. Spomenik ni bil poškodovan, toda najbrž le zatogadelj, ker je storilec patrono slabo vrgel. Ta dogodka je nova slika madjarskega šovinizma.

Redarstvo je imelo zločinca že v pesti, pa ga je spustilo, da ga more zdaj zasledovati na večne čase; njegovi prijatelji so pričeli nabirati denar v podporo, da ga s tem odškodujejo za gmotno škodo. To vse pa se godi pred očmi političkih zaslepljencev!

Časnikarske novice. — Pri najmarljivejšem in točnem časnikarju se zgodi, da ne more vsestransko opazovati in zasledovati, kar se po svetu godi. Večkrat je zadržan, deloma pa je sit čitanja in zasledovanja novic; velikokrat si pomore s škarjami, kajti pero mu ne teče vedno gladko, črnilo pa se rado suši. Kakšno zanimljivo vest prepíše popolnoma iz družega časnika brez svoje opazke, po njem jo ponatisne malo predružačeno kateri drugi, po tem zopet tretji, četrti itd. in slednjic se zgodi, da pride ista vest prvemu zopet pred oči, z istim smislom sicer, le v drugi obliki. Ako ne bi imel dobrega spomina, da jo je že nekje čital, sam spisal za svoj časnik, bi jo vnovič priobčil v drugi obliki. Tako se je te dni skoraj tudi nam zgodilo. Priobčili smo namreč pred mesecem dnij neko vestico, katero smo sestavili na podlagi nekega zvičajnega člancica v italijanskem časopisu. To vest je ponatisnil „Slovenski Narod“, po njem jo je prinesel neki tukaj izhajajoči list, kojemu je blizu Ljubljana nego Gorica. Zatem jo je priobčil neki zagrebški časopis. Iz Zagreba jo je menda poslal v Trst kot „novico“ dopisnik „Naše Sloge“, po „N. Sl.“ jo je priredila „Edinost“, in ker je novica imela drugo obliko, hoteli smo jo že tudi mi prinesiti: no pri koncu smo se prepričali, da smo jo že priobčili.

Nemška kultura v Afriki. Svoječasno smo poročali, kako je bivši kancler nemške nasebine v Kamerunu v Afriki, Leist, širil nemško kulturo s tem, da je neznanski mučil domačine ter skrunil njihove ženske. Ker pa se nemška država toli rada ponaša z naslovom „Reich der Gottesfurcht in Sitte“, menil bi človek, da postavijo tacega človeka tja, kamor jedino sodi: pred sodišče. Toda ne: postavili so ga le pred disciplinarno sodišče v Lipsiji, ki je spoznalo, da naj se Leist odpusti iz službe in se mu le za tri leta dovoli polovica pokojnine. Dobro imajo ti širitelji nemške kulture v Afriki!

Društvene vesti.

— Kolesarsko društvo „Gorica“ priredi velikonočni ponedeljek izlet čez Prvačino, Dornberg, Selo in na Črniče nazaj v Gorico. Zbirališče „pri konjčcu (Cavallino) ob 2. pop.

— V Biljani bo 21. t. m. posvetovalni shod o ustanovitvi „gospodarskega in vinarskega društva za Brda“. Sklical ga je g. Ant. Jakončič v Gorici.

Tako društvo bi bilo zelo koristno! Posebno bi moralo paziti na to, da bodo vsa Brda sadila le nekaj najprimerniših vrst zgodnjega sadja, potem pa vzeti kupčijo v svoje roke, da goriški irredentovci ne bodo bogateli s slovenskimi žulji. Lani so Brici dajali nekemu zagrizencu sadje po vsaki ceni, on ga je pa drago prodajal; čujemo, da je le pri sadju dobil čistih 5000 gl. Brici, osvobodite se lahonskih prekupovalcev!

— „Goriška ljudka posojilnica“ je imela v sredo ob 11. predpoldne občni zbor. Za sklepčnost zadošča 243 deležev, a bilo je zastopanih 449. Tajnikovo poročilo sprejeto je bilo brez ugovora na znanje. Enako poročilo priglednikovo o društvenih računih. (Glej račun na zadnji strani). — Ves pro-

met znaša 150.182 gld. 17 kr. — Čisti dobiček znaša 3299 gld. 29 kr.; od tega dobe zadružniki 5% deležnine, 1600 gld. se prišteje rezervemu zalogu, 100 gld. dobé „Slogini“ zavodi; na novi račun se pripíše 44 gl. 04 kr. — V ravnateljstvo se izvolé na predlog g. dr. A. Gregorčiča vsi dosedanji gospodje, namreč: dr. N. Tonkli, dr. Fran Kos, Ivan Dekleva, Franjo Ferfila in Andrej Gabršček. Ali g. Ivan Dekleva, veletržec v Gorici, noče spreiti izvolitve radi svojih poslov; na to se izvoli na njegovo mesto g. dr. Henrik Tuma, c. kr. sodni pristav v Gorici, g. Deklevi pa izreče zbor zahvalo na dosedanjem delovanju v ravnateljstvu, kar se zabeleži v zapisnik. V nadzorstvo so bili izvoljeni gg. mons. Fr. Avg. Košuta, dr. Andr. Lisjak, Anton Eržen, Valentin Kancler in g. Ivan Dekleva. — Pri posamičnih predlogih se je izražala prošnja, naj bi se obresti nekoliko znižale; predsednik omeni, da spada to v področje ravnateljstva in nadzorstva, vendar more povedati, da se je o tem že vršilo posvetovanje in da se v prihodnji skupni seji o tem določi. (Skoro gotovo se letos znižajo obresti posojilom za $\frac{1}{2}\%$). Nadalje je prišla v razgovor tudi misel o „Narodnem Domu“, ali predloga ni bilo v tem pogledu, ker to je še le uprašanje prihodnosti. Ob 12 $\frac{1}{2}$ je bil zbor zaključen.

— Slov. bralno in podp. društvo v Gorici je imelo v nedeljo 7. t. m. svoj letni občni zbor v pritlični dvorani Marzinijeve gostilne. Zborovanje je vodil predsednik dr. A. Gregorčič, vlado je zastopal c. k. okrajni komisar B. Prinzig. Ko se je sešlo potrebno število društvenikov ob 2. uri popoldne, začne zborovanje. Društveni tajnik Jos. Musič prečita poročilo o društvenem delovanju v preteklem letu, katero vzame občni zbor z odobravanjem na znanje. — Društveni denarničar Jos. Hrovatin prečita in obširno razloži račune raznih društvenih zalogov za leto 1894. „Sočinim“ čitateljem je že znano, da upravni zalog ima reserve 1670 gl. 42 kr. in domači bolniški zalog 2952 gl. 86 kr., mej tem ko je imel zunanji bolniški zalog dne 31. decembra le 15 gl. 36 kr. premoženja nasproti dolgu v znesku 189 gl. 79 kr.

Predsednik pojasnjuje uzroke te prikazni in razpravlja, kako bi se moglo temu opomoči. Pravi, da nekateri društveniki nimajo pravega pojma o tem zavarovalnem društvu, ker menijo, da društvenikova dolžnost je, molzti društvo, kolikor mogoče, in plačevati le toliko, kolikor je sijen. Ker društvo nima zastopnikov zunaj mesta, se to lahko godi. Tako je prišlo, da zunanji društveniki, katerih je približno toliko, kolikor domačih, so dobili podpore 1048 gl. 88 kr., mej tem ko domači, katerih je, kakor rečeno, skoro toliko, kot zunanjih, so dobili le 400 gl. 32 kr.

Po mnenju predsednikovem bi se dalo priti tej neprilichnosti v okom s tem, da se osnujejo v okolici podružnice, katere naj same sprejemajo doneske svojih podružničarjev ter nadzorujejo svoje bolnike. Tako bi zavarovanci bolj redno plačevali in podporo bi dobivali le tisti, ki so je v resnici potrebni in vredni po določbah društvenih pravil. Vsaka podružnica bi imela svoj poseben račun in svoj zalog v mejah obstoječih določb.

Denarničar Jos. Hrovatin se je popolnoma strinjal s tem nasvetom ter je priporočal, naj bi se napravljali izleti v okolico, pri katerih bi se društvenikom pojasnjeval ta načrt ter pripravljala tla, da se izvede ta misel. Društvenik Kar. Prinčič pohvali to misel, s katero se popolnoma ujema, ter priporoča, naj bi se napravljali izleti tudi v take kraje, kjer do zdaj društvo ne šteje še društvenikov, a kjer se pripravljajo, da bi ustanovili podporna društva, kakor je gorisko. Meni, da ni veliko upanja, da bi se jim dovolila nova društva, mej tem ko bi kot podružničarji goriskega društva večinom dosegli to, kar želijo. Poudarja pa, da v takem slučaju treba najprej govoriti in porazumeti se s snovatelji novih društev in potem se le napraviti izlet.

Zbor je pritrjeval tej misli in novemu odboru je pridržano, da o tem dalje raz-

pravlja ter da ukrene, kar spozna kot potrebno.

Na to se potrdijo predloženi računi soglasno tako, kakor jih je odbor predložil. Enako se potrdi proračun za leto 1895.

Predsednik naznani, da prememba §. 28. društvenih pravil, sprejeta pri obnem zboru dne 1. aprila 1894, ni bila potrjena od strani vlade, ter pravi, da odbor ne stavlja nikakega predloga v tem oziru. Ostanejo torej veljavna pravila, ki so bila sprejeta pri obnem zboru dne 28. maja 1893.

Društvenik Iv. Hovanski stavi dva predloga. 1. Društveni odbor naj skrbi, da se bo brala na god sv. Cirila in Metoda, društvenih patronov, ako pride ta god na nedeljo, sicer pa v nedeljo potem, sv. maša za vse žive in mrtve društvenike. in naj naznani to društvenikom s posednim vabilom o pravem času. 2. Društvo naj se udeleži z zastavo procesije sv. Rešnjega Telesa. Oba predloga sta se po kratkem predsednikovem pojasnilu sprejela soglasno.

Kot list, v katerem se bodo razglašala vsa društvena naznanila, posebno vabila k obnem zborom, določi se tudi za tekoče leto „Soča“. — Izrekla se je zahvala odstopivšemu odboru, posebno predsedniku, denarničarju in tajniku ter društvenima zdravnikoma. Na to je sledila volitev novega odbora.

Predsednikom je izvoljen dr. A. Gregorčič; odborniki: Carli Ferd., Cvetrežnik Miha, Fon Anton, Kopač Jernej, Lodati Lenard, Prinčič Karol, Reja Janez, dr. Aleksij Rojic, Šuligoj Valentin, Tomažič Josip; namestniki pa: Bajt Janez, Drašček Peter, Obidič Anton. Kot pregledovalci računov so bili izvoljeni: Jakončič Anton, dr. Franc Kos in Sivec Franc; kot razsodniki pa: Eržen Anton, Ferfila Franjo, Kavčič Janez, Mužič Anton in Presl Ivan.

S tem je bil končan dnevni red in predsednik zaključil občni zbor ob 5. uri. Navzoči društveniki so pa se skladali za „Narodni dom“, ki naj bi se zidal v Gorici. Blagajničar Jos. Hrovatin je v imenu drugega društvenika sprožil to misel ter skrbel, da se je začela dejanski izvajati.

Književnost.

„Knjižnica za mladino“. — „Slov. Narod“ je priobčil zelo laskavo oceno zadnjega Funkovega snopiča tega književnega podjetja. Razne sodbe smo že slišali, a vse soglašajo v tem, da izvirne Funkove pesmi so še lepše nego preložene basni.

„Kažipot“. — V eni prihodnjih stev. „Soče“ objavimo ves obseg (kazalo) te važne knjige. Razposlali smo okrožnice, ki vabi na naročbo, a pridno romajo nazaj v Gorico. In vendar, cena 1 gld. 30 kr. nizka za tako delo v primeri s podobnimi podjetji večjih narodov. — Kdor pošlje denar naprej, dobi knjigo.

Visoko c. kr. ministerstvo za uk in bogočastje je izreklo g. Antonu Rudežu v

Gorici častno priznanje za njegovo znano delo „Gluhonemi“, o katerem smo že poročali in so prinesli zelo pohvalne ocene vsi boljši listi. — Ob tej priliki zopet naznamo, da stane knjiga le 1 gld. 50 kr.; neuška enaka knjiga bi stala najmanj 3 gld. — Iz te knjige prinaša zagrebški „Slepac“ razne odlomke.

Gostilna Antona Vodopivca

v Trstu

ulica Solitario št. 12

priporoča se

rojakom iz Goriške in drugim Slovencem v Trstu, kajti v istej se točijo le pristna vipavska črna in bela vina iz prvaške občine in s Krasa.

Priporoča se posebno Slovencem, ki pridejo po opravih v Trst.

Kuhinja prav dobra in po ceni.

Saunig & Dekleva

Nunska ulica št. 16.

Zaloga vseh vrst sivalnih strojev. Singerjev stroj stane gld. 33 — 45 tudi gld. 70 torej po blagu je kup. Prodajata tudi dvokolesa, lovske puške, samokrese (revolverje), kakor tudi vso lovsko pripravo.

Usnjate zavornice

(Bremsklotz)

Patent v vseh državah

prekosijo vse dosedanje zavornice, ker delujejo popolnoma mirno in gotovo, drže mnogo boljše, ne obrablajo tako kolesnih obrojev in so mnogo ceneje. Vojaška in druga oblastva se je pripoznala kot najboljšee in je tudi uvedla. — Zastopstva in edine zaloge se odajajo. Prospekti gratis.

Tovarnar: H. Köhler, Breslau, Parkstr. 13.

ANDREJ JAKIL, tovarna kož v Rupi posta Miren in zaloga usnja v Gorici, na trgu Kornu.

Franjo Jakil v Raštelu št. 9. ima bogato zalogo vsakovrstnega usnja ter raznega orodja in potrebščin za čevljarje. — Prodaja na drobno in na debelo.

Ivan Reja gestilničar „Alla Colomba“ za veliko vojašnico na desnem voglu v ulico Morelli, toči domača vina in ima domačo kuhinjo. Cene prav zmerne.

Anton Koren trgovec v Gosposki ulici št. 4 prodaja razno lončarsko, porcelanasto in stekleno blago, reže in vklada šipe v okna, reže in napravlja okvirje za zrcala in podobe.

Ivan Dekleva veletržec z vinom v Gorici ima izbiro vsakovrstna domača vina bela in črna istrska ter bela dalmatinska. Pisarnica se nahaja na Generališču (prehod Edlingov). Prodaja na debelo.

Franc Bensa v Ozki ulici št. 8 v Gorici prodaja vsakovrstno usnje, podplate, kopita, sploh vsa orodja in potrebšchine za čevljarje. Zagotavlja dobro blago po zmernih cenah; zato se sl. občinstvu priporoča za obilen obisk.

Laneno-oljnati

firnež

najboljše vrste prodaja na debelo in drobno

Adolf Hauptmann

tovarna firnisa v Ljubljani.

Ilustrovane cenike o potrebščinah za obrt. solo in hišo pošiljam na zahtevanje

brezplačno in poštne prosto.

„GORIŠKA LJUDSKA POSOJILNICA“

registrovana zadruga z omejenim poroštvo.

A k t i v a.

Račun bilance za l. 1894.

P a s i v a.

	gld.	kr.		gld.	kr.
<i>Denarnični račun.</i>			<i>Račun glavnice.</i>		
Za gotovino konec leta 1894.	6.250	29	Za našo glavnico z 2426 deleži po 10 gld.	24.260	—
<i>Račun vrednostnih listov.</i>			<i>Račun hranilnice.</i>		
Za štirinajst vrednostnih listov po kupni ceni	4.813	26	Za znesek hranilnih vlog	109.552	09
<i>Račun povištva.</i>			<i>Račun upnikov hranilnih obresti.</i>		
Za sedanjo vrednost našega povištva	94	—	a) Za vse do 31. decembra 1893. kapitalizirane obresti gld. 7554·05		
<i>Račun posojil.</i>			b) Za vse v letu 1894. naložene hranilne obresti „ 1931·91	9.485	96
Za posojila društvnikom	145.761	16	<i>Račun preneskov.</i>		
			Za naš dolg na tem računu	38	76
			<i>Račun deležnin.</i>		
			Za še ne terjane deležnine	680	97
			<i>Račun posojil.</i>		
			Za prejeta začasno izposojilo	1.400	—
			<i>Račun rezervnega zaloga.</i>		
			Za znesek rezervnega zaloga	8.201	64
			<i>Račun zgube in dobička.</i>		
			a) Za prenos ostalega dobička od leta 1893. na nov račun gld. 310·66		
			b) Za letošnji čisti dobiček „ 2988·63	3.299	29
	156.918	71		156.918	71

V Gorici, dne 1. januarja 1895.

Ravnateljstvo:

Dr. Nikolaj Tonkli,
ravnatelj.

Dr. Franc Kos,
denarničar.

Jan. Dekleva,
ravnatelj namestnik.

Franjo Ferfila,
preglednik.

Andr. Gabršček,
tajnik.

Fr. A. Košuta,
predsednik.

Nadzorstvo:
Val. Kancler,
tajnik.

Dr. Andr. Lisjak
Ivan Hausner
Ant. Eržen

nadzorniki.

Hranilnica in posojilnica v Cerknem na Goriškem

reg. zadruga z neomejeno zavezo.

A K T I V A.

Bilanca za l. 1894.

P A S I V A.

Račun inventarja 31. grudna 1894.	347	97	Račun deležev dne 31. grudna 1894.:		
Račun posojil 31. grudna 1894.	63.134	73	glavnih 226 a 20 gld.	gld. 4520.—	
Račun naloženega denarja v raznih zavodih	51.475	07	upravnih 146 „ 2 „	„ 292.—	4.812 —
Nevzdignjene obresti denarja v raznih zavodih	1.587	76	Račun hranilnih vlog 31. grudna 1894.	gld. 112.991·19	
Zaostale obresti od posojil	94	93	Račun kapitalizovanih obresti	„ 2.528·63	115.519 82
Zaostala najemnina od zemljišča	9	82	Za leto 1895. predplačane obresti od posojil		1.516 81
Vrednost zemljišča	420	—	Nevzdignjena dividenda od deležev		25 25
Gotovina koncem leta 1894.	6.532	15	Stanje rezerve za zgube koncem leta 1894.		106 43
			Vplačana vstopnina		142 —
			Obresti od deležev		207 68
			Upravni stroški: pisarniški stroški	gld. 45·05	
			davek od zemljišča in pristojbine „	37·02	
			poštnina	11·23	
			za stranke	10·01	
			donesek „Zvezi“	5.—	108 31
			Čisti dobiček leta 1894.		1.164 13
	123.602	43			123.602 43

V Cerknem, dne 24. svečana 1895.

Anton Kosmač st. l. r.
tajnik.

Anton Kosmač l. r.
blagajnik.

Vekoslav C. Ravnikar l. r.
načelnik.

Peter Bevk l. r.
tajn. nam.

Andrej Kobal l. r.
blag. nam.

Anton Sedej l. r.
nač. nam.

Ivan Murovec, dekan, l. r.; **Ivan Obed** l. r.; **Janez Mlakar** l. r.; **Andrej Gantar** l. r.; **Franc Tavčar** l. r.; **Kr. Blaž Rink** podp. **Tavčar** l. r.; **Franc Lahajnar** l. r.; **Ivan Močnik** l. r. — vsi posestniki, odborniki.

Račune pregledala ter našla s knjigami v popolnem soglasju.

V Cerknem, dne 24. svečana 1895.

Frančišek Razpet, vikarij, l. r. — **Anton Mavri**, c. kr. davkar, l. r. — preglednika.

Anton Obidič čevljar v Semeniški ulici št. 4 se priporoča Slovencem v Gorici in v okolici za blagohotna naročila.

Anton Fon v Semeniški ulici ima prodajalnico vsakovrstnih klobukov in kap ter gostilnico. Toči vedno dobra in naravna vina.

Karol Drašček pek Riva Corneo št. 4, v Gorici. Podružnica za razprodajo kruha se nahaja v Semeniški ulici št. 2.

I. Cej gostilničar v Židovski ulici št. 5 toči naravno brsko vino.

Lične posetnice v ukusnih šatljah priporoča:

Gor. Tiskarna

A. Gabršček.

Ivan Pečenko veletržec z vinom na debelo v Vrtni ulici št. 8 (poleg ljudskega vrta na desno), prodaja nad 56 litrov po najnižjih cenah pristna bela in črna vina, in sicer: vipavska, furlanska. — Zagotavlja dobro, pristno blago, točno pristrežbo in nizke cene.

Ant. Jeretič za veliko vojašnico v Gorici prisko in pisarniško rabo kot: papir, peresa, svinčnike, knjžice, knjige za upisovanje itd. Pisanke in risanke iz dobrega papirja izdeluje v svoji delavnici, na kar slavno učiteljstvo še posebno opozarja.